

نام مدرسه: ۱۰ صبح	نمره: ۱۳	ساعت: ۶۰ دقیقه	امتحانات متمرکز تکمیلی نیمسال دوم ۹۸-۱۳۹۷ رشته فقه ۹۶	
شماره پانام صحیح اول	نمره عدد	نمره حرفت	مهر مدرسه	کد امتحان: ۳۹۷۲/۰۹ تاریخ آزمون: ۱۳۹۸/۰۲/۰۲ عنوان: اصول فقه ۴ کتاب: حلقه نائنه - جزء دوم محدوده: از ابتدای الوظیفه فی حاله العلم الاجمالی تا ابتدای ارکان الاستصحاب

نام و نام خانوادگی: نام پدر: کد ملی: مدرسه علمیه: شهرستان: استان:

۱- با اضطراب به طرف معینی از اطراف علم اجمالی (در صورتی که اضطراب بعد از علم اجمالی حاصل شود)، کدام رکن علم اجمالی از بین می‌رود؟ ص ۱۲۷

/۵

- با توجه به عدم گزینه صحیح در این سؤال، نمره آن، برای سؤال ۵، لحاظ گردد.
- الف. الرکن الاول
 - ب. الرکن الثانی
 - ج. الرکن الثالث
 - د. الرکن الرابع

۲- دلیل قائلین به عدم حجیت علم اجمالی در صورت قیام اماره کدام چیست؟ ص ۱۱۳

/۵

- الف. ان تعارض الاصول لایؤدی الی المخالفة القطعیة
- ب. ان الامارة حاکمة علی الاصول المتعارضة
- ج. ان دلیل الحجیة یجمل الامارة علماً تعبدياً
- د. ان الامارة لا تستدعی حرمة المخالفة القطعیة

۳- چرا مشهور در صورتیکه برخی از اطراف علم اجمالی از محل ابتلاء خارج شود، قائل به عدم علم اجمالی (اخلال در رکن اول) هستند؟ ص ۱۵۲

/۵

- الف. ان القدرة شرط الملاك شرعاً
- ب. ان الابتلاء شرط الملاك عقلاً
- ج. ان الابتلاء شرط التكليف عقلاً
- د. ان القدرة شرط التكليف شرعاً

۴- در روایت «انی أعیر الذمی ثوبی و أنا أعلم انه یشرب الخمر ... لا تغسله من أجل ذلك، فإنک أعرته إياه و هو طاهر» چرا روایت ظهور در استصحاب دارد نه در قاعده طهارت؟ ص ۲۳۰

/۵

- الف. للموم فی مدلولها اللفظی
- ب. بقرینه انه لم یستیقن انه نجسه
- ج. لان اصالة الطهارة اصل تنزیلی
- د. بقرینه اخذ الحالة السابقة فی مقام التعلیل

۵- آیا «جامع» بنا برهر دو مبنا در حقیقت علم اجمالی (علم به جامع و علم به واقع) منجز است؟ چرا؟ ص ۸۵

/۱

[۵/۰ نمره سؤال ۱، برای این سؤال، لحاظ گردد]

جواب: بله هر دو مبنا؛ بنا بر مبناي اول که واضح است زیرا متعلق علم، جامع است و اما بنا بر اینکه متعلق علم اجمالی واقع باشد زیرا جامع در ضمن فرد معلوم است و بنا بر آن عقل به تنجز جامع و لو ضمن فرد حکم می کند.

۶- چرا شهید صدر (ره) دلیل محقق نائینی (ره) را بر وجوب موافقت قطعیه (تعارض اصول در اطراف) نمی پذیرد؟ با توجه به تفکیک برائت عقلی و شرعی توضیح دهید. ص ۹۴-۹۳

۲

جواب: اگر مراد از اصول ترخیصیه، برائت عقلی باشد در این صورت می توان ابتدائاً در زائد از جامع برائت را جاری کنیم و محذوری پیش نمی آید. برائت در وجوب بما هو مضاف به فرد جاری می شود اگرچه برائت در وجوب بما هو مضاف به جامع جاری نمی شود زیرا به مقدار جامع بیان دارد و از موضوع برائت خارج است] و اگر مراد از اصول ترخیصیه، برائت شرعی است در این صورت اگر چه برائت جاری می شود و تعارض می کنند اما موجب تنجز تکلیف نیست زیرا در احتمال باقی بعد از تعارض اصول ترخیصیه شرعیه، برائت عقلیه جاری می شود و در نتیجه منجز تکلیف نیست.

۲

۷- مراد از «انحلال حکمی» چیست؟ سه شرط آن را بنویسید. ص ۱۳۲

جواب: اگر اصول و اماراتی که منجز تکلیف هستند در بعضی از اطراف علم اجمالی جاری شوند رکن سوم از ارکان علم اجمالی از بین رفته، منحل می شود با شرائطی: ۱. مقدار منجز بوسیله اصل یا اماره کمتر از مقدار معلوم به علم اجمالی نباشد. ۲. تکلیف منجز به اصل یا اماره همان تکلیف معلوم بالاجمال باشد نه مغایر با آن. ۳. وجود منجز شرعی متأخر از حدوث علم اجمالی نباشد.

۸- اعتراض و جواب مطرح در عبارت: «قد يعترض على اجراء البرائة عن وجوب الزائد فى الدوران بين الاقل و الاكثر فى

الاجزاء على اساس دعوى وجود العلم الاجمالي المانع عن اجراء البرائة... و اجيب عنها بان العلم الاجمالي منحل بالعلم التفصيلي بوجوب الاقل على كل تقدير (واجب نفسى او واجب غيرى) ...» تبیین نمایید. ص ۱۷۵-۱۷۴

۲

جواب: اعتراض: بر جریان برائت در اقل و اکثر اشکال کرده اند که به دلیل وجود علم اجمالی، امکان اجرای برائت نیست به این نحو که علم اجمالی به وجوب اقل یا وجوب زائد نیست که نتوان زائد را بدیل اقل و طرف علم اجمالی فرض کرد بلکه علم اجمالی بوجوب اقل یا وجوب اکثر مشتمل بر زائد است و با توجه به این مطلب نمی توان اصل برائت را در زائد جاری نمود زیرا جزئی از یک طرف علم اجمالی است. جواب: علم اجمالی منحل می شود به علم تفصیلی به وجوب اقل (نفسی یا غیرى) و شک بدوی در زائد زیرا اگر واجب، اقل باشد که واجب است به وجوب نفسی و اگر اکثر واجب باشد، اقل واجب غیرى است زیرا جزء واجب است و جزء مقدمه واجب، در نتیجه می توان در زائد اصل برائت جاری نمود.

۹- در هنگامی که مکلف جزئی از نماز را فراموش کرده و داخل وقت بیاد بیاورد، چه اصل عملی جاری می شود؟ با توجه به مبحث شک در «اطلاق جزء» با دلیل توضیح دهید. ص ۲۰۲-۲۰۳

۲

جواب: اصل عملی برائت است. زیرا مکلف علم اجمالی دارد به اینکه یا تمام اجزاء واجب است فقط یا جامع بین نماز تامه و ناقصه. [به این معنا که اتیان به نماز تامه در حال عدم فراموشی مانند اتیان به نماز ناقصه است در هنگام فراموشی] در صورت اول به این معنا است که جزئیت اطلاق دارد حالت نسیان را و در صورت دوم اختصاص دارد جزئیت هنگام عدم نسیان. و در این مورد دوران بین تعیین و تخییر عقلی می شود که از انحاء دوران بین اقل و اکثر است. که جامع اقل محسوب می شود نماز تامه اکثر و برائت جاری می شود.

۱۰- با توجه به فرضیه چهارم در فقه روایت: «فان ظننت انه (ای دم رعاف) قد اصابه و لم اتيقن ذلك، فنظرت فلم ار شيئاً، ثم صليت فرأيت فيه؟ قال: تغسله و لا تعيد الصلاة قلت: و لم ذلك؟ قال: لانك كنت على يقين من طهارتك ثم شككت...» که شك هم حين فحص و هم حين وجدان فرض می شود، جریان قاعده یقین واستصحاب را بررسی کنید. ص ۲۱۶

۲

جواب: گمان می کند به نجاستی متلوث است فحص می کند و چیزی نمی یابد پس بر شك خود باقی می ماند سپس نماز می خواند و نجاستی را می بیند ولی شك دارد این نجاست همان نجاستی است که فحص کرده و نیافته یا نجاست دیگری است (۵/، نمره) قاعده یقین جاری نمی شود زیرا شك در خطای یقین سابق حاصل نشده است (۵/، نمره) استصحاب حال صلاة جاری می شود زیرا ابتدا قبل از ظن به نجاست یقین دارد و حال صلاة [بعد فحص] شك می کند استصحاب جاری می شود و همچنین استصحاب حال سوال نیز جاری می شود زیرا ابتدا قبل از ظن به نجاست یقین دارد بعد از نماز شك می کند در نجاست استصحاب جاری می شود (۱ نمره)

«سئالنه پيايه كوتاه ۵۰۰۰۱۷۱۷۲۱۴۴۲۱ معاونت آموزش آماده دریافت پیشنهادات و انتقادات پیرامون سؤالات امتحانی می باشد.»

«در صورت ارسال پيايه كوتاه، ذكر كد امتحان و شماره سؤال به صورت دقیق مهت امکان بررسی و جوابگویی ضروری می باشد.»

کتابخانه مرکزی حوزه علمیه خواهران
معاونت آموزشی
اداره کل ثبت و بایگ

امتحانات متمرکز تکمیلی (سطح ۳)

خرداد ماه سال تحصیلی ۹۶-۹۵

روز سه شنبه ۹۴

مجلس تربیت حوزه های علمیه خواهران
مركز تخصصی فقه و اصول النجفیه اشرفیه

ساعت برگزاری: صبح	نمرو: ۱۰	ساعت آزمون: ۷۰ دقیقه
ساعت برگزاری: عصر	نمرو: ۱۶	ساعت آزمون: ۸۰ دقیقه

شماره یا نام سطح اول	نمرو: عدد	نمرو: حروف
شماره یا نام سطح دوم	نمرو: عدد	نمرو: حروف

کد راهنما:	۳۹۵۲/۱۰
تاریخ:	۹۶/۳/۱۸
موضوع:	اصول فقه ۴
کتاب:	حلقه نائنه
صفحه:	از ابتدای درس ۱۵ تا پایان درس ۲۶

نام و نام خانوادگی: نام در: کد شناسایی: درس علمیه:

0/5

۱. متعلق علم اجمالی از منظر محقق عراقی (ره) چیست؟

- الف) جامع بما هو مردد
- ب) واقع شخصی
- ج) واقع مردد
- د) جامع

۲. کلام امام علیه السلام «تغسل من ثوبک الناحیه الی ترمی انه قد اصابها حتی تکون علی یقین من طهارتک» در پاسخ سؤال زراره که «قد علمت انه قد اصابها و لم أدر این هو فأغسله؟» به کدام قاعده یا اصل اشاره دارد؟

- الف) قاعده مقتضی و مانع
- ب) قاعده استصحاب
- ج) اصل طهارت
- د) اصل اشتغال

۳. در صحیح اول زراره: «...الرجل ینام و هو فی وضوء...» فراز «لا تنقض الیقین أبدا بالشک»، «ال» کلمه «الیقین» به نظر شهید صدر (ره) از کدام اقسام (ال) است؟

- الف) عهد، به خاطر الفاء خصوصیت به همه ابواب تعمیم می دهیم.
- ب) جنس، ولی فقط شامل جنس یقین به طهارت می شود.
- ج) عهد، لذا استصحاب مختص به باب طهارت می شود.
- د) جنس، لذا اختصاص به باب طهارت ندارد.

0/5

۴. طبق کدام مسلک در منجزیت علم اجمالی نیازی به افتراض تعارض اصول نیست؟

- الف) مسلک علیت
- ب) مسلک اقتضا
- ج) مسلک حق الطاعة
- د) مسلک قبح عقاب بلا بیان

0/5

۵. «لزوم الاحتیاط بآیاتین الأكثر یكون لإحتمال كون الأقل واجبا ضمئیا لا یحصل الیقین بفراغ الذمه منه الا بآیاتانه ضمن» الف) با توجه به عبارت علت وجوب احتیاط در اقل و اکثر در اجزا را توضیح دهید.

۲

ب) پاسخ شهید صدر به این استدلال را بیان کنید.

۶. دلیل موافقان و مخالفان «منجزیت علم اجمالی» در مسأله «فیما إذا تردد أمر شیء بین کونه جزءاً من الواجب أو مانعاً عنه» را بنویسید.

۲

۷. رکن سوم از «ارکان علم اجمالی» را بنابر مذهب محقق عراقی (ره) و شهید صدر (ره) بیان کرده و ثمره عملی این اختلاف را با مثال توضیح دهید.

۲

۸. با توجه به عبارت «أنا إذا افترضنا كون النجاسة المكشوفة معلومة السبق و ان الاستصحاب انما یجری بلحاظ حال الصلاة، فكیف یستند فی عدم وجوب الاعادة الى الاستصحاب، مع انه حکم ظاهری یزول بانكشاف خلافه» اشکال به روایت دم رعا ف را شرح دهید و یک جواب بنویسید.

۲

سوالات زیرمختص طلاب مکاتبه‌ای غیر حضوری است:

۹. وجه عدم جریان برائت از وجوب اعم العنوتین صدقاً در دوران بین تعیین و تخییر در صورتی که دو مفهوم متغایر باشند را بیان نمایید.

۲

۱۰. طولیت علم اجمالی به چه معناست؟ دو صورت برای طولیت علم اجمالی بیان کنید.

۲

۱۱. اشکال مطرح در عبارت «ان ملاک الاصل یتطلب ان یكون نوع الحکم الملحوظ محذدا و اما اذا كان نوع الحکم غیر محذد و قابلاً للوجه المختلفة فلا ینطبق الملاک المذكور» را درباره «اصل بودن استصحاب» توضیح داده، جواب شهید صدر (ره) را بنویسید.

۲

*سامانه پیام کوتاه ۰۲۱۷۱۷۲۱۴۴۳۱۵ اداره کل سنجش و پذیرش معاونت آموزش آماده دریافت پیشنهادات و انتقادات پیرامون سؤالات امتحانی می‌باشند.
«ذکر کد امتحان و شماره سؤال به صورت دقیق مهت امکان بررسی و موابگویی ضروری است.»

ردیف:		نام:		نام خانوادگی:	
مدرسه:	نامتاریخ:	مدرسه:	نامتاریخ:	مدرسه:	نامتاریخ:
مدرسه:	نامتاریخ:	مدرسه:	نامتاریخ:	مدرسه:	نامتاریخ:

امتحانات متمرکز تکمیلی (سطح ۳)

بسم الله الرحمن الرحيم
مدیریت حوزه علمیه خواهران
گروه تخصصی فقه و اصول الشیخ العظمی

بسم الله الرحمن الرحيم
مدیریت حوزه علمیه خواهران
گروه تخصصی فقه و اصول الشیخ العظمی

کتاب:	۳۹۴۳/۰۱
موضوع:	۱۳۹۵/۰۳/۱۰
محل:	اصول فقه ۴
کتاب:	دروس فی علم الاصول - حلقه نائنه - مشهد مدرسه
موضوع:	جزء دوم از ابتدای علم اجمالی تا ابتدای ارکان استصحاب (از ابتدای درس ۱۵ تا پایان درس ۲۶)

نام خانوادگی: نام: مدرسه: نامتاریخ: نامتاریخ: نامتاریخ:

۱- کدام یک از بزرگان در متعلق علم اجمالی قائل به «فرد واقعی شخصی» است؟
 الف. صاحب کفایه (ره)
 ب. محقق عراقی (ره)
 ج. محقق نائینی (ره)
 د. شیخ انصاری (ره)

۲- اگر در «دوران امر بین اقل و اکثر در اجزاء» به دلیل تنجز وجوب اقل در هر حالت، قائل به انهدام رکن سوم تنجز علم اجمالی شویم، چه اشکالی دارد؟
 الف. ان الانحلال انما يحصل فی المصادق الواقعی
 ب. ان العلم الاجمالی لیس بین الاقل و الزائد
 ج. ان الوجوب الغیری لا یساهم فی التنجز
 د. ان البراءة عن الزائد تجری بلا معارض

۳- در دوران امر بین محذورین چرا علم اجمالی نمی تواند منجز وجوب موافقت قطعیه باشد؟
 الف. زیرا موافقت قطعیه غیر مقدور می باشد.
 ب. زیرا اصل مؤمن در دو طرف جاری می شود.
 ج. زیرا اصل مؤمن در یک طرف غیر معین جاری می شود.
 د. زیرا اصل مؤمن در تمام اطراف فی نفسه قابل جریان نیست.

۴- در روایت «انی أعیر الذمی ثوبی و أنا أعلم انه یشرب الخمر ... لا تغسله من أجل ذلك، فإنک أعرته إياه و هو طاهر» چرا روایت ظهور در استصحاب دارد نه در قاعده طهارت؟
 الف. للعموم فی مدلولها اللفظی
 ب. بقرینه انه لم یستیقن انه نجسه
 ج. لان اصالة الطهارة اصل تنزیلی
 د. بقرینه اخذ الحالة السابقة فی مقام التعلیل

۵- کلام امام علیه السلام «تغسل من ثوبک الناحیه الی ترمی انه قد اصابها حتی تکون علی یقین من طهارتک» در پاسخ سؤال زراره که «قد علمت انه قد اصابها و لم أدر این هو فأغسله؟» به کدام قاعده یا اصل اشاره دارد؟
 الف. قاعده مقتضی و مانع
 ب. قاعده استصحاب
 ج. اصل طهارت
 د. اصل اشتغال

۶- با اضطراب به طرف معینی از اطراف علم اجمالی (در صورتی که اضطراب قبل از علم اجمالی حاصل شود)، کدام رکن علم اجمالی از بین می رود؟
 الف. رکن اول
 ب. رکن دوم
 ج. رکن سوم
 د. رکن چهارم

۷- چرا بنابر نظریه رجوع نائینی (ره)، غیر از علم اجمالی به جامع، علم دیگری نسبت به اطراف وجود ندارد؟

8- نظریه علیت علم اجمالی (نظریه محقق عراقی (ره) را تبیین نمائید.

1

9- رکن سوم از «ارکان علم اجمالی» را بنابر مذهب محقق عراقی (ره) و شهید صدر (ره) بیان کرده و ثمره عملی این اختلاف را با مثال توضیح دهید.

2

10- دلیل عدم منجزیت علم اجمالی را در حالتی که یک طرف علم اجمالی خارج از محل ابتلاء است را از نظر شهید صدر (ره) تبیین کنید.

2

11- دلیل موافقین و مخالفین «منجزیت علم اجمالی» در مسأله «فیما اذا تردد امر شیء بین کونه جزءاً من الواجب أو مانعاً عنه» را بنویسید.

2

12- با توجه به روایت شریف «فانی لم اکن رأیت موضعه (ای دم رعاف) و علمت انه قد اصابه فطلبته فلم اقدر علیه فلما صلیت وجدته؟ قال تغسله و تعید الصلاة» دو احتمال معنای «فطلبته فلم اقدر علیه» را نوشته، توضیح دهید کدام متعین است؟

2

سؤال زیر مختص طلاب غیر حضوری مکاتبه ای می باشد.

13- اشکال مطرح در عبارت «ان ملاک الاصل یتطلب ان یکون نوع الحکم الملحوظ محذوا و اما اذا کان نوع الحکم غیر محذود و قابلاً للوجه المختلفه فلا ینطبق الملاک المذكور» را درباره «اصل بودن استصحاب» توضیح داده، جواب شهید صدر (ره) را بنویسید.

2

«سامانه پیام کوتاه 0500171771444 اداره سنجش معاونت آموزش آماده دریافت پیشنهادات و التقادات پیرامون سوالات امتحانی می باشد.»
«در صورت ارسال پیام کوتاه، ذکر کد امتحان و شماره سؤال به صورت دقیق جهت امکان بررسی و جوابگویی ضروری می باشد.»

ردیف:		
شماره ثبت: ۷۰	شماره: ۱۴	سال: ۱۴۰۲
شماره ثبت: ۸۰	شماره: ۱۶	سال: ۱۴۰۲
شماره نام صحیح اول	شماره صحیح دوم	شماره صحیح سوم
شماره نام صحیح اول	شماره صحیح دوم	شماره صحیح سوم

امتحانات متمرکز تکمیلی (سطح ۳)

شهریور سال تحصیلی ۹۲-۹۳
رشته فقه و اصول ۸۹
رشته فقه و اصول ۹۰

مهر مدرسه

کتابخانه:	۳۹۲۳/۱۷
تاریخ:	۱۳۹۳/۰۶/۰۶
زمان:	۴ اصول
کتاب:	دروس فی علم الاصول (الحلقه الثالثه)
محل:	مرکز فقه و اصول، از ابتدای استسحاب تا ابتدای تعارض المسافر علی صوره دلیل الحقیقه

نام و نام خانوادگی: _____ شهرت: _____ مدرسه: _____ کلاس: _____

۱- با توجه به اینکه در لسان دلیل استصحاب یقین اخذ شده است، شهید صدر (ره) برای اثبات تنجس لباس در مثال «اذا اخبثت الاماره بالتنجس الثوب و شک فی طرو المطهر» کدام استصحاب را جاری می‌داند؟

۰/۵

- الف. استصحاب عدم غسل الثوب بالماء
- ب. استصحاب ثبوت النجاسة الظنیه
- ج. استصحاب ملافاة الثوب بالتنجس
- د. استصحاب بقاء نجاسة الثوب

۲- به نظر شهید صدر (ره) چرا جریان استصحاب در غیر از احکام و موضوعات شرعی صحیح است؟

۰/۵

- الف. زیرا شک در ادله استصحاب مطلق است.
- ب. چون تعدد شرعی در آنها نیز معقول است.
- ج. زیرا مفاد استصحاب جعل حکم مماثل است.
- د. چون مراد از نقض، نقض عملی حقیقی است.

۳- دلیل آیه الله خوئی (ره) بر عدم جریان استصحاب در شبهات حکمییه چیست؟

۰/۵

- الف. انقضاء یقین سابق
- ب. عدم اطلاق ادله استصحاب
- ج. تعارض استصحاب عدم جعل و استصحاب مجعول
- د. تعارض صدر و ذیل اخبار استصحاب نسبت به شبهات حکمییه

۴- چرا در استصحاب موضوعات مرکبه نمی‌توان با استصحاب عنوان انتزاعی، حکمی برای اجزاء اثبات کرد؟

۰/۵

- الف. یقین به بقاء نیست.
- ب. اصل مثبت می‌شود.
- ج. تعدد متیقن و مشکوک
- د. اثبات حکم برای عنوان انتزاعی معتذر است.

۵- بین دو دلیل «اذا وجد الماء فلیتوضأ» و «اذا لم یجد الماء فلیتمم» چه نوع تنافی برقرار است؟

۰/۵

- الف. حکومت
- ب. تراحم
- ج. ترتب
- د. ورود

۶- کدام گزینه قرینه قرینه شخصییه (در مقابل نوعیه) می‌باشد؟

۰/۵

- الف. قرینیت حاکم بر محکوم
- ب. قرینیت مطلق بر مقید
- ج. قرینیت نص بر ظاهر
- د. قرینیت خاص بر عام

۷- دلالت روایت عبد الله بن سنان: «سأل ابی ایا عبدالله و انا حاضر ائی اعیر الذمی ثوبی و انا اعلم انه یشرب الخمر ... فقال ابو عبدالله ... صل و لا تغسله من اجل ذلك فانک اعترته اياه و هو طاهر و لم تستیقن انه نجسه...» را بر استصحاب بررسی نمایند.

۳

۱- با توجه به عبارت «الشک فی البقاء هو الرکن الثانی من ارکان الاستصحاب، و یتفرع علی رکنیته ان الاستصحاب لا یجری فی الفرد المرذد» چگونگی تفرع استصحاب فرد مرذد را بر رکنیت شک در بقاء توضیح دهید.

۲

۵- شهید صدر (ره) در باب استصحاب تعلیقی می‌فرماید: در جریان استصحاب، بین «العنب المغلی حرام» و «العنب إذا غلی حرم» فرق نیست. با ذکر دلیل توضیح دهید ایشان در کدام یک از دو حالت، استصحاب تعلیقی را جاری و در کدام یک جاری نمی‌دانند؟

۳

۱- استصحاب عدم نسخ به دو نحو قابل تصور است آن دو را در ضمن مثال توضیح و مشخص کنید، در کدام نوع تمسک به اطلاق دلیل برای نفی نسخ ممکن و در کدام ممکن نیست؟ چرا؟

۲

۱- عبارت «ان کل جزء موضوع لحکم مشروط و هو الحکم علی تقدیر تحقق الجزء الاخر فاستصحاب الجزء یتکفل جعل الحکم المماثل لهذا الحکم المشروط» به چه بیانی پاسخگوی اشکال فقدان اثر در استصحاب جزء می‌باشد؟

۱/۵

۱- دلیل حکم مذکور در عبارت «انما یصح الجمع العرفی إذا لم یوجد علم إجمالي بعدم صدور أحد الکلامین من الشارع» را بنویسید.

۱/۵

سوال زیر مختص طلاب غیر حضوری می‌باشد:

۱- اصالت عدم تداخل در اسباب را با مثال توضیح دهید.

۲

«سامانه پیام کوتاه ۰۱۷۱۷۲۱۱۴۴۱۱۵۰۰۰ اداره سنجش معاونت آموزش آماده دریافت پیشنهادات و انتقادات پیرامون سؤالات امتحانی می‌باشد.»

«در صورت ارسال پیام کوتاه، ذکر کد امتحان و شماره سؤال به صورت دقیق جهت امکان بررسی و جوابگویی ضروری می‌باشد.»

ردیف:		
شماره برگه: ۷۰	تاریخ: ۱۴	سال: ۱۴۰۱
شماره پایه سطح اول	نمره عدد	نمره حروف
شماره پایه سطح دوم	نمره عدد	نمره حروف

امتحانات متمرکز تکمیلی (سطح ۳)

نوبت دوم ۹۲-۹۳

کتاب:	دروس فی علم الاصول «الحلقه الثالثه»
موضوع:	جزء دوم: از ابتدای استحباب تا ابتدای تعارض ستر علی ضوه
محل:	دلیل الحجه
تاریخ:	۱۳۹۳/۰۳/۲۲
کلاس:	اصول ۳
گروه:	۳۹۲۲/۱۷

نام و نام خانوادگی: _____ کد ملی: _____ مدرسه علمیه: _____ شهر: _____ استان: _____

- ۱- کلام امام (ع): «تغسل من ثوبک الناحیه التي ترمی انه قد اصابها حتی تكون علی یقین من طهارتک». در پاسخ به سؤال زراره که: «قد علمت أنه (أی النجس) قد اصابه (أی اصاب الثوب) و لم أدر این هو فأغسله؟» به کدام قاعده یا اصل اشاره دارد؟
- الف. قاعده یقین
- ب. اصابة الاشتغال
- ج. قاعده استحباب
- د. قاعده مقتضی و مانع
- ۲- طبق نظر شهید صدر (ره)، نکته نفسی که شارع ممکن است در مورد حجیت استحباب لحاظ کرده باشد چیست؟
- الف. کاشفیت استحباب
- ب. قوه محتمل و احتمال با هم
- ج. سیره عقلا به عنوان تقریر معصوم
- د. میل طبیعی عمومی بر بقاء حالت سابقه
- ۳- صاحب کفایه (ره) مفاد دلیل استحباب را جعل ملازمه بین حدوث و بقاء می داند، منظور از ملازمه چیست؟
- الف. ملازمه بین حدوث و بقاء در مرحله واقع
- ب. ملازمه بین حدوث و بقاء در مرحله تجز
- ج. ملازمه بین حدوث واقعی و بقاء ظاهری
- د. ملازمه بین یقین به حدوث و ظن به بقاء
- ۴- طبق کدام تفسیر از استحباب کلی، در استحباب کلی قسم ثانی به دلیل تحقق رکن ثانی، استحباب جاری نیست؟
- الف. استحباب الحصة مع رکنیة الیقین بالحدوث
- ب. استحباب الواقع بمقدار مرآتیه العنوان الاجمالی
- ج. استحباب الحصة مع رکنیة الحدوث لا الیقین بها
- د. استحباب الوجود السعی له علی طریقه الرجاء الهمدانی
- ۵- اگر یک «دلیل الزامی» و یک «دلیل ترخیصی» به صورت عموم من وجه تعارض کردند، کدام مقدم می شوند؟
- الف. دلیل ترخیصی به مقتضای تخصیص
- ب. دلیل الزامی ولی جمع عرفی نیست.
- ج. دلیل الزامی به مقتضای حکومت
- د. دلیل ترخیصی به منتضای ورود
- ۶- به نظر شهید هنگام تعارض استحباب با اصل طهارت، وجه تقدیم استحباب بر اصل طهارت چیست؟
- الف. حکومت دلیل استحباب بر دلیل اصل طهارت
- ب. حکومت خود استحباب بر اصل طهارت
- ج. اقوایث دلیل استحباب در عموم
- د. اخصیث دلیل استحباب
- ۷- در روایت «فان ظننت انه (ای النجاسة) قد اصابه و لم اتیقن ذلك، فنظرت فلم ار شیئاً، ثم صلیت فرایت فیه؟ قال: تغسله و لا تعید الصلاة قلت: لم ذلك؟ قال: لانک کنت علی یقین من طهارتک...» اشکال کرده اند: که چطور می شود عدم وجوب اعاده را مستند به استحباب نمود در صورتی که حکم ظاهری است و با انکشاف خلاف زائل می شود، دو جواب از اشکال را بنویسید.

۸- در کیفیت علاج تعارض «استصحاب» با «اصل حلّ» در صورت اماره بودن استصحاب، توهم شده است که باید نسبت بین استصحاب و دلیل اصل حلّ را لحاظ کنیم، لذا استصحاب به خاطر اخصیت مقدم می‌شود، جواب شهید صدر (ره) در ردّ این توهم را بیان کرده، توضیح دهید.

۲

۹- در صورتی که رکن دوم استصحاب را چنین بیان کنیم: «رفع اليد عن العالة السابقة نقضاً للیقین بالشک»، ادعا شده در اطراف علم اجمالی استصحاب جاری نیست، در ضمن یک مثال عدم جریان استصحاب را تبیین کرده، یک نقد بر آن بنویسید.

۲

۱۰- مرحوم خوئی (ره) در وجه عدم جریان استصحاب در شبهه حکمی می‌فرماید: «انّ عدم جریان الاستصحاب فی الشبهة الحکمیة ينشأ من التعارض بین استصحاب المجعول و استصحاب عدم الجعل». وجه ایشان را در ضمن یک مثال توضیح دهید.

۲

۱۱- در جریان استصحاب جزء موضوع مرکب که بر خود جزء اتری مترتب نیست و جزء دیگر بالوجدان معلوم است، اشکال شده «انّ دلیل الاستصحاب مفاده جعل الحکم المماثل للمستصحب، و المستصحب هنا (و هو الجزء) لیس له حکم لیجعل فی دلیل الاستصحاب ماثله، و ما له حکم (و هو المركب) لیس مصباً للاستصحاب» جواب شهید صدر (ره) از این اشکال را توضیح دهید.

۱

۱۲- نظر مرحوم نائینی (ره) و شهید صدر (ره) در بیان دلیل تقدیم «حاکم بر محکوم» را تبیین نمایید.

۲

«سامانه پیام کوتاه ۰۳۰۰۰۲۱۴۴۲۱ اداره سنجش معاونت آموزش آماده دریافت پیشنهادات و انتقادات پیرامون سؤالات امتحان می‌باشد.»
«در صورت ارسال پیام کوتاه، ذکر کد امتحان و شماره سؤال به صورت دقیق جهت امکان بررسی و به‌ایکوی ضروری می‌باشد.»

ع

امتحانات متمرکز تکمیلی (سطح 3)

نوبت دوم 92-91
رشته فقه و اصول ورودی مهر 89
رشته ادبیات عرب ورودی بهمن 89
مهر مدرسه

ردیف	نام و نام خانوادگی	تاریخ	محل
1	محمدعلی محمدی	1392/2/1	اصول 4 (الحلقه النائنه)

نام و نام خانوادگی: کد ملی: مدرسه: شهر:

- 1- بین دو دلیل «اذا وجد الماء فليتوضأ» و «اذا لم يجد الماء فليتمم» چه نوع تناقی برقرار است؟
 - الف. ترتب
 - ب. تراجم
 - ج. ورود
 - د. حکومت
- 2- به نظر شهید صدر رحمته چرا جریان استصحاب در غیر از احکام و موضوعات شرعی صحیح است؟
 - الف. زیرا شک در ادله استصحاب مطلق است.
 - ب. چون تعبد شرعی در آنها نیز معقول است.
 - ج. زیرا مفاد استصحاب جعل حکم مماثل است.
 - د. چون مراد از نقض، نقض عملی حقیقی است.
- 3- دلیل آیه الله خوئی رحمته بر عدم جریان استصحاب در شبهات حکمیه چیست؟
 - الف. انتفاء یقین سابق
 - ب. عدم اطلاق ادله استصحاب
 - ج. تعارض استصحاب عدم جعل و استصحاب مجعول
 - د. تعارض صدر و ذیل اخبار استصحاب نسبت به شبهات حکمیه
- 4- آیا «نسخ» به معنای حقیقی اش در شریعت امکان دارد؟
 - الف. فقط در احکام امکان دارد.
 - ب. فقط در مبادی امکان دارد.
 - ج. در احکام و مبادی هر دو امکان دارد.
 - د. نه در مبادی احکام امکان دارد و نه احکام.
- 5- دلیل عدم تعارض مصطلح بین دو اصل عملی چیست؟
 - الف. لقصور ادله حجیتها
 - ب. عدم حجیه مثبتاتهما
 - ج. عدم التناقی بین مدلولیها
 - د. لاتنفاء المدلول المكشوف فیهما
- 6- اگر یک «دلیل الزامی» و یک «دلیل ترخیصی» به صورت عموم من وجه تعارض کردند، کدام مقدم می شوند؟
 - الف. دلیل الزامی به مقتضای جمع عرفی.
 - ب. دلیل الزامی ولی جمع عرفی نیست.
 - ج. دلیل ترخیصی به مقتضای جمع عرفی.
 - د. دلیل ترخیصی ولی جمع عرفی نیست.
- 7- دلالت روایت عبد الله بن سنان: «سأل ابی ابا عبدالله و أنا حاضر انی اعیر الذمی ثوبی و انا اعلم انه یشرب الخمر ... فقال ابو عبدالله رحمته صل و لا تغسله من اجل ذلك فانک اعترته اياه و هو طاهر و لم تستیقن انه نجسه...» را بر استصحاب بررسی نمایند.

۸- «استصحاب فرد مردد» را در ضمن مثالی توضیح داده، چگونگی تفرع آن بر رکنیت «شک در بقاء» را بنویسید.

۹- با توجه به عبارت «إن ترتب المجعول على الجعل ليس شرعياً بل عقلياً فإثباته باستصحاب الجعل غير ممكن» اشکال جریان استصحاب عدم نسخ هنگام «شک در بقاء جعل» را تبیین کرده، پاسخ شهید صدر رحمته به آن را بنویسید.

۱۰- اگر در جمله «الماء الكر لا ينجسه شيء» فرض شود موضوع حکم شرعی، «تقیید ماء به کریت» است، آیا می توان پس از شک در بقاء کریت، استصحاب کریت جاری کرد و حکم به طهارت آب نمود؟ توضیح دهید.

۱۱- عبارت «قد يكون فعلية مجعول دليل الوارد رافعا لموضوع دليل المورد» را توضیح داده، مثالی بزنید.

۱۲- مثالی برای تعارض بین «اصل سببی» و «اصل مسببی» را بیان کرده، چرا نمی توان دلیل تقدم اصل سببی را حکومت دانست؟

امتحانات متمرکز تکمیلی (سطح ۳)

نوبت دوم تحصیلی ۹۳-۹۴
رشته فقه و اصول مهر ۹۱ و ۹۲

مهر مدرسه

ردیف:			
مدرسه:	ساعت برگزاری: ۱۰ صبح	تاریخ: ۱۳	مدت: ۷۰ دقیقه
نرخ ضریبی:	ساعت برگزاری: ۱۰ صبح	تاریخ: ۱۶	مدت: ۸۰ دقیقه
شماره یا نام صفحه اول:	نمره عدد:	نمره حروف:	
شماره یا نام صفحه دوم:	نمره عدد:	نمره حروف:	

کتاب:	اصول فقه ۴	کتاب:	دروس فی علم الاصول «الحلقه الثالثه»	کتاب:	۳۹۳۲/۱۴
جزء دوم:	از ابتدای علم اجمالی تا ابتدای ارکان استصحاب (از ابتدای درس ۱۵ تا پایان درس ۲۴) (ص ۲۳۵-۸۲)	کتاب:	اصول فقه ۴	کتاب:	۱۳۹۳/۰۳/۱۹

نام و نام خانوادگی: _____ نام پدر: _____ کد ملی: _____ مدرسه: _____ شهرستان: _____ استان: _____

- ۱- متعلق علم اجمالی از منظر محقق عراقی (ره) چیست؟ ص ۸۹

الف. جامع به ماهو مردد

ب. واقع شخصی

ج. واقع مردد

د. جامع

نمره:
- ۲- اگر به جامع بین دو تکلیف علم داشتیم که یکی از آن‌ها طولانی‌تر از دیگری باشد، در صورت پایان وقت تکلیف کوتاه وظیفه نسبت به تکلیف طولانی چیست؟ ص ۱۲۴

الف. عدم منجزیت بخاطر زوال علم اجمالی

ب. منجزیت آن بخاطر استصحاب جامع

ج. منجزیت بخاطر خود علم اجمالی

د. استصحاب منجزیت آن

نمره:
- ۳- مشهور در صورتی که برخی از اطراف علم اجمالی از محل ابتلاء خارج باشند، علت عدم تنجیز را چه می‌دانند؟ ص ۱۵۱

الف. انحلال علم اجمالی

ب. اختلال رکن دوم منجزیت

ج. اختلال رکن سوم منجزیت

د. عدم وجود علم اجمالی به تکلیف

نمره:
- ۴- بنا بر مسلک حق الطاعه حکم به لحاظ اصل عملی عقلی در «شک بدوی در وجوب و حرمت» چیست؟ چرا؟ ص ۱۶۶

الف. اشتغال - منجزیت احتمال

ب. اشتغال - وجود علم اجمالی

ج. برائت - تزاحم در تنجیز

د. برائت - عدم بیان علمی

نمره:
- ۵- در صحیحه اول زراره: «... الرجل ینام و هو فی وضوء...»، فراز «لا تنقض الیقین أبدا بالشک»، «ال» کلمه «الیقین» به نظر شهید صدر (ره) از کدام أقسام «ال» است؟ ص ۲۱۲

الف. عهد، بخاطر الغاء خصوصیت به همه ابواب تعمیم می‌دهیم.

ب. جنس، ولی فقط شامل جنس یقین به طهارت می‌شود.

ج. عهد، لذا استصحاب مختص به باب طهارت می‌شود.

د. جنس، لذا اختصاص به باب طهارت ندارد.

نمره:
- ۶- در روایت «انی أعیر الذمی ثوبی و أنا اعلم انه یشرب الخمر ... لا تغسله من أجل ذلك، فإنک أعرته إياه و هو طاهر» چرا روایت ظاهر در استصحاب است نه قاعده طهارت؟ ص ۲۳۰

الف. بقربنه أخذ الحالة السابقة فی مقام التعلیل

ب. لان أصالة الطهارة اصل تنزیلی

ج. للعموم فی مدلولها اللفظی

د. بقربنه وجود الشک السابق

نمره:

کد: ۳۹۳۲/۱۴

امتحانات متمرکز تکمیلی: اصول فقه ۴

نمره: ۱۹

امتحان

ردیف:	نام و نام خانوادگی:	تاریخ:	شماره:
نام و نام خانوادگی:	تاریخ:	شماره:	شماره:
نام و نام خانوادگی:	تاریخ:	شماره:	شماره:
نام و نام خانوادگی:	تاریخ:	شماره:	شماره:

امتحانات متمرکز عمومی (سطح ۳)

پیمایش اول ۹۴-۹۳

پنجم ۵ ماه

هفتم ۲ ماه

مهر مدرسه

تاریخ:	۲۹۳۱/۲۷
تاریخ:	۱۳۹۳/۱۰/۲۰
موضوع:	اصول فقه ۴
موضوع:	دروس فی علم الاصول محلته نائنه - آقای ابراهیم
موضوع:	از ابتدای اصول عملیه تا پایان کتاب (ص ۲۱۲-۲۳۸)

نام و نام خانوادگی: نام پدر: مدرسه: شهر: استان:

۱- چرا استدلال به آیه شریفه «و ما كنا معذبين حتى نبعث رسولا» (الاسراء: ۱۵) بر برائت مخدوش است؟ ص ۲۴۳

الف. «حتی نبعث رسولا» کنایه از وصول است.

ب. «رسول» به عنوان مصداقی از بیان است.

ج. «حتی نبعث رسولا» کنایه از صدور است.

د. «حتی نبعث رسولا» دو وجهی است.

۲- شک در «وجوب نماز آیات» به دلیل شک در «وقوع خسوف»، شک در تکلیف است یا مکلف به؟ مجرای چه اصلی است؟ ص ۲۵۷

الف. تکلیف - برائت

ب. تکلیف - اشتغال

ج. مکلف به - برائت

د. مکلف به - اشتغال

۳- گزینه صحیح در صورتی که قائل شویم در «علم اجمالی به وجوب»، وجوب به واقع تعلق گرفته است، کدام است؟ ص ۲۶۰

الف. فقط در جامع موافقت قطعیه واجب است.

ب. موافقت احتمالیه واجب است.

ج. مخالفت احتمالیه جایز است.

د. موافقت قطعیه واجب است.

۴- در موارد «علم اجمالی بین محذورین» کدام یک از ارکان اربعه منجزیه علم اجمالی اختلال پیدا کرده است؟ ص ۲۶۷

الف. الرکن الرابع

ب. الرکن الثانی

ج. الرکن الثالث

د. الرکن الأول

۵- به نظر شهید صدر (ره) احتمال قوی تر برای جزاء جمله شرطیه در روایت «و إلا [لا یستیقن أنه قد نام] فإنه علی یقین من وضوئه» کدام است؟ ص ۲۷۸

الف. جمله خبریه «فإنه علی یقین من وضوئه»

ب. جمله انتائیه «فإنه علی یقین من وضوئه»

ج. و لا ینقض الیقین بالشک

د. فالایجب علیه الوضوء

۶- نسبت بین دو حکم «یجب الحج علی المستطیع» و «الممدین لیس مستطیعاً» کدام است؟ ص ۳۰۵

الف. تخصیص

ب. حکومت

ج. ورود

د. تفسید

۷- کیفیت استدلال به آیه شریفه «لا یكلف الله نفسا الا ما آتاها» (الملاق: ۷) بر برائت را نوشته و اشکال شیخ اعظم (ره) به آن را تبیین نمایند. ص ۲۴۲-۲۴۳

جواب: «ما»ی موصول اطلاق دارد، لذا مراد از آن معنایی جامع بین مال، فعل و تکلیف است. به این معنا که انسان در مقابل مال فقط به اندازه‌ای که به او روزی داده می‌شود و در فعل به اندازه توان جسمی و در تکلیف به اندازه‌ای که به او می‌رسد مکلف است. پس فقط نسبت به تکلیفی که به او رسیده است، مسؤل است. اعتراض شیخ (ره): اراده جامع از «ما» ممکن نیست. زیرا اگر معنای تکلیف لحاظ شود «ما» مفعول مطلق است و اگر معنای مال را در نظر بگیریم مفعول به. نسبت بین فعل و مفعول به با نسبت بین فعل و مفعول مطلق منافی است. و از آن جایی که استعمال لفظ واحد در بیش از یک معنا صحیح نیست، با توجه به سیاق آیه قبل، «ما» متعین در معنای مال است.

۷- با توجه به عبارت «الأول: المبنى القائل بأن العلم الاجمالي علم تفصيلي بالجامع مقترن بشكوك تفصيلية بعدد اطراف ذلك العلم»

۲

تفسیر اول از علم اجمالی را بنویسید و برهانی که بر آن اقامه شده است را نیز بیان نمایید. ص ۸۷ - ۲ نمره
جواب: علم اجمالی عبارت است از علم تفصیلی به جامع و شک بدوی در اطراف علم اجمالی.

دلیل: در اینجا ما فقط علم به جامع داریم، چون اگر فرض کنیم یک علم دیگری غیر از علم به جامع داریم از یکی از این سه حال خارج نیست:

۱. علمی که متعلق نداشته باشد. ۲. علم به یک فرد معین. ۳. علم به فردی مردد بین اطراف علم اجمالی، که هر سه باطل است، اما اولی باطل است زیرا علم از امور ذات اضافه است باید حتما یک طرف داشته باشد حقیقت علم کاشفت است پس باید حتما منکشفی وجود داشته باشد که علم از آن کشف کرده باشد، کاشف بدون منکشف معقول نیست. دومی باطل است چون خلف اجمالی بودن علم است، فرض این است که ما علم اجمالی به وجوب نماز جمعه یا ظهر داریم، لذا با علم تفصیلی به یکی از آن‌ها نمی‌سازد، سومی هم باطل است زیرا مراد شما از فرد مردد چیست آیا مفهوم فرد مردد است یعنی عنوان (أحد الاطراف)، یا واقع مردد، اگر مرادتان مفهوم مردد باشد این همان علم به جامع است چه اینکه مفهوم مردد یا همان عنوان أحد الاطراف یک مفهومی است که از اطراف علم اجمالی انتزاع شده است و قابل صدق بر هر یک از آن‌ها می‌باشد. و اگر مرادتان واقع فرد مردد است، یعنی یک فرد مردد خارجی، این محال است زیرا چنین فردی هرگز در خارج وجود ندارد، آنچه در خارج وجود دارد فردی است که متعین به حدود شخصی می‌باشد بطوری که بواسطه آن حدود شخصیش از افراد دیگر قابل شناسایی است.

۸- اعتراض مطرح در عبارت «و هناك اعتراض مشهور: اذا الغينا اطلاق الاصل في كل منهما لحالة ارتكاب الآخر انتج اثبات ترخيص مشروطین و لا يؤدى الى الترخيص في المخالفة القطعية» را در مبحث «جریان اصول در بعض اطراف» تبیین کرده، به چه استدلالی

۲

اشکال کرده است؟ ص ۱۰۴ و ۱۰۷ - ۲ نمره

جواب: استدلال شده است بر عدم جریان اصول مومنه در برخی اطراف اثباتاً زیرا علم داریم به عدم جریان اصول در همه اطراف چون مستلزم مخالفت قطعی است در نتیجه اطلاق دلیل اصل در یک طرف با اطلاق دلیل اصل در اطراف دیگر تعارض می‌کند و نمی‌توان در برخی اطراف نیز اصل مومن را جاری نمود. (۱ نمره) اعتراض کرده‌اند که تعارض بین اصول وقتی حاصل می‌شود که اصل در اطراف به طور مطلق جاری شود ولی اگر اجرای اصل در اطراف به نحو مشروط و منوط به ترک اصل در طرف دیگر باشد منجر به مخالفت قطعی نمی‌شود. (۱ نمره)

۹- با توجه به عبارت «لو سلمنا فقرات البرهان الثلاث فهی انما تنتج لزوم التصرف في التكليف المعلوم على نحو لا يكون الترخيص في تناول أحد الطعامين لدفع الاضطرار إذنا في ترك الموافقة القطعية له، و ذلك يحصل برفع اليد عن اطلاق التكليف لحالة واحدة» جواب شهید از برهان محقق خراسانی بر عدم منجزیت علم اجمالی در فرض «الاضطرار الى بعض الافراد لا معیناً» را تبیین نمایید. ص ۱۲۸ - ۲

۲

نمره

جواب: بر فرض قبول همه مقدمات، نتیجه‌ای که گرفته می‌شود این است که باید در تکلیف معلوم به گونه‌ای تصرف کنیم که ترخیص در یکی از اطراف برای دفع اضطرار، اذن در مخالفت قطعی نباشد. به این صورت که بگوییم دلیل تکلیف از همان ابتدا در فرض اضطرار فقط نسبت به طرفی که مکلف برای رفع اضطرار مرتکب می‌شود و واقعا حرام است اطلاق نداشته باشد یعنی اگر مکلف فقط یک طرف را برای اضطرار مرتکب شد اطلاق دلیل شاملش نمی‌شود هر چند واقعا حرام بوده باشد، مثلاً اطلاق دلیل اجتناب عن النجس در جایی که علم اجمالی به نجاست یکی از دو غذا داریم و به یکی از آن‌ها بصورت غیر معین اضطرار داریم، می‌گویید من موردی را که مکلف فقط یکی از غذاها را تناول کند شامل نمی‌شود هر چند نجس باشد، لذا اگر هر دو را تناول کرد مستحق عقاب است.]

۱

۱۰- تفسیر شهید صدر و تفسیر آیه الله خوئی را برای رکن چهارم توضیح دهید. ص ۱۴۵ - ۱ نمره

جواب: (برای منجزیت علم اجمالی، ارکانی ذکر می‌گردد، برای رکن چهارم آن، دو تفسیر و تصویر ارائه شده است.)
عبیر شهید صدر از رکن رابع منجزیت علم اجمالی: علم اجمالی در صورتی منجز است که جریان برائت در همه اطراف، منجر به جواز مخالفت قطعی و زمینه ساز وقوع مخالفت قطعی باشد.

تعبیر آیه الله خوئی از رکن رابع منجزیت علم اجمالی: علم اجمالی در صورتی منجز است که جریان برائت در همه اطراف، موجب ترخیص مخالفت با واقع گردد هر چند که مخالفت قطعی (وقوعش در مقام عمل محال باشد و لذا) دارای حکم جواز نگردد.

۱۱- وجه عدم شمول برائت عقلی نسبت به وجوب و حرمت مشکوک در دوران بین محذورین از دیدگاه محقق عراقی را نوشته و با توجه به عبارت «ان المدعی إجراء البراءة بعد الفراغ عن عدم منجزية العلم الاجمالي، و ليس الغرض منها إبطال منجزية هذا العلم... بل إبطال

۲

منجزية كل من احتمال الوجوب و احتمال الحرمة في نفسه» جواب شهید از آن را نیز بنویسید. ص ۱۶۷ و ۱۶۸ - ۲ نمره

جواب: گرچه علم اجمالی در دوران بین محذورین منجز نیست و عقل حکم به ترخیص اقدام بر فعل یا ترک می‌کند و لکن هر ترخیصی، برائت عقلی نیست، زیرا ترخیص گاهی به ملاک اضطرار و عدم مؤاخذه عاجز است و گاهی به ملاک عدم بیان است، ترخیص در برائت عقلی، به ملاک دوم است در حالی که ترخیص در دوران بین محذورین، به ملاک اضطرار و عدم مؤاخذه عاجز است، لذا اگر مرادتان، ابطال منجزیت علم اجمالی به واسطه برائت عقلی است، امری محال است زیرا برائت عقلی فرع عدم بیان است در حالیکه در موارد علم اجمالی به جنس الزام، علم اجمالی، وجدانا و واقعا بیان است.

و اگر مرادتان اجرای برائت عقلی بعد از سقوط منجزیت و بیانیت علم اجمالی بواسطه قاعده عدم امکان مؤاخذه عاجز است، بی‌فایده و لغو است، چون خود همین قاعده برای اثبات ترخیص عقلی کفایت می‌کند و ترخیص بواسطه برائت عقلی می‌شود در طول این ترخیص که تحصیل حاصل و لغو است.

مناقشه شهید در اشکال محقق عراقی: ما شق دوم را اختیار می‌کنیم، یعنی مراد اجراء برائت بعد از فراغ عدم منجزیت علم اجمالی است، نه اینکه مرادمان ابطال منجزیت این علم و ترخیص در مخالفت با آن باشد، تا اینکه شما بگویید لغو و بی‌معناست، بلکه ابطال منجزیت هر یک از دو احتمال وجوب و حرمت است، روشن است که هر یک از این دو احتمال به خودی خود، بیان نیست، لذا قاعده برائت عقلی بر آن منطبق می‌شود و از ناحیه وجوب و حرمت محتمل در امان هستیم.

۸- شهید صدر (ره) رفع در حدیث «رفع ما لا یعلمون» را رفع ظاهری می‌داند، زیرا محال است قید «علم به حکم» در موضوع حکم اخذ شود، چه اشکالی به دلیل ایشان مطرح نموده‌اند و جواب شهید صدر (ره) از آن چیست؟ ص ۲۴۵ - ۲ نمره

جواب: اشکال: امکان دارد اخذ قید علم به حکم در موضوع مجعول. (۱/۵ - نمره) جواب شهید (ره): ظاهر حدیث رفع این است که آن چه مرفوع است همان مجهول است. درحالی که بنابر اخذ علم به جعل در موضوع مجعول، مرفوع غیر از مجهول است. زیرا مرفوع، مجعول است؛ درحالی که مجهول جعل است. لذا ظاهر حدیث با اخذ علم به جعل در موضوع مجعول (با دارد). (۱/۵ - نمره)

۹- درباره شرطیت فحص در برائت گفته شده است: «إن بعض أدلة البرائة له اطلاق لحالة ما قبل الفحص كما فی حدیث الرفع»، شهید صدر (ره) در جواب می‌فرماید: «لا یند من رفع الید عن هذا الاطلاق لأمر»، دو امر از این امور را بنویسید. ص ۲۵۵ - ۲ نمره

جواب: ۱. مکلف علم اجمالی دارد که نسبت به برخی وقایع تکلیف دارد، لذا برای اینکه بتواند برائت جاری کند باید جستجو کند تا به آن مقدار که اجمالاً برایش معلوم می‌گردد نمی‌دانستم. به او می‌گویند چرا یاد نگرفتی؟ - اطلاق دلیل برائت را تقید می‌زند به موارد بعد از فحص و ثابت می‌کند که شک بلافحص و یادگیری عذر شرعی محسوب نمی‌شود. ۲. برخی ادله برائت مثل «ما کنا معذین حتی نبعث رسولا» دلالت می‌کند بر اینکه غایت برائت بعث رسول است، و از آنجایی که «بعث رسول» کنایه از بیانی است که در معرض وصول باشد نه اینکه وصولش به فعلیت رسیده باشد، برائت مشروط است به اینکه بیان در معرض وصول نباشد، لذا فحص قبل از برائت واجب است تا معرضیت وصول منتفی شود.

۱۰- دلیل مشهور در عبارت «ذهب المشهور إلى استحالة جریان البرائة فی کل اطراف العلم الاجمالی، لأنها ترخیص فی المخالفة القطعیة». را توضیح داده، جواب شهید صدر (ره) بر آن را بیان کنید. ص ۲۶۱ و ۲۶۲ - ۲ نمره

جواب: مشهور علما معتقدند، جریان اصل برائت در تمام اطراف علم اجمالی محال است. زیرا وجود علم (و لو اجمالی) مقتضی امتثال حکمی است که علم (اجمالی) به آن داریم. پس اگر بتوان در اطراف، برائت را جاری کرد، لازمه‌اش این است که بتوانیم با آن حکم بالاجمال مخالفت قطعی کنیم و این معصیت حرام است شرعاً و قبیح است عقلاً. در نتیجه ترخیص مخالف حکم عقل نیست بلکه موضوع آن را رفع می‌کند، و اگر بگویید حکم عقل معلق نیست ادعایی بدون دلیل است.

۱۱- تفصیل در عبارت «و قد یفصل بین أن یکون الشرط محتملاً بلحاظ المتعلق و بین کونه محتملاً بلحاظ الموضوع» درباره جریان برائت در شرط مشکوک را در ضمن مثال تبیین نموده، اشکال شهید صدر (ره) به آن را بنویسید. ص ۲۷۰ - ۲ نمره

جواب: در خطاب «اعتق رقیه» متعلق، عتق و موضوع، رقیه است. گاهی شک تعلق می‌گردد به دعا هنگام عتق و گاهی تعلق می‌گردد به شرط ایمان در رقیه. در حالت اول برائت جاری می‌شود، زیرا مرجع شک به شک در تقید واجب [عتق] به دعا است، یعنی شک در تکلیف زائد، لذا برائت از تکلیف زائد جاری می‌شود و در حالت دوم برائت جاری نمی‌شود، زیرا رقیه مومن متعلق وجوب نیست. پس شک در تقید رقیه به ایمان شک در وجوب نیست تا بتوان برائت جاری کرد. اشکال شهید: هر چند مقید کردن رقیه به ایمان متعلق امر نیست، اما تقید عتق به ایمان رقیه متعلق امر است. پس شک در قید بودن ایمان در واقع، شک در مقید بودن عتق به ایمان رقیه است. و از آن جهت که تقید تحت اختیار مکلف است و تعلق وجوب به آن معقول است پس هنگام شک در وجوب این تقید، نسبت به آن برائت جاری می‌شود.

۱۲- اگر رکن اول استحباب عبارت از «یقین به حدوث» باشد، اشکال شده در مواردی که اماره بر حالت سابقه قائم شده است نباید بتوان مودای اماره را استحباب کرد در حدی که شک در استحباب آن نیست، دو جوابی که از این اشکال داده شده است را بیان نمایید. ص ۲۸۲ - ۲ نمره

جواب: جواب اول از محقق نایینی: از آن جهت که قطع، جزء موضوع استحباب است، قطع در آن موضوعی است و بر اساس اینکه اماره قائم قطع موضوعی است، می‌تواند قائم مقام قطع موضوعی واقع در موضوع استحباب قرار بگیرد. جواب دوم: برخی منکر رکنیت یقین برای استحباب شده‌اند و استظهار کرده‌اند: یقینی که در لسان دلیل اخذ شده است، به عنوان اینکه مشیر به حدوث است اخذ شده است و چون اماره حدوث را ثابت می‌کند، پس استحباب جاری می‌شود.

۱۳- در ضمن مثال استحباب سببی و مسببی را تعریف نمایید. ص ۲۹۸ - ۲ نمره

جواب: هنگام شک در طهارت آب، از آن جهت که طهارت آب موضوع جواز شرب است، هنگام شک در جواز شرب آب، استحباب طهارت آب جاری می‌شود و جواز شرب که اثر آن است را ثابت می‌کند. به استحباب جاری در طهارت آب، استحباب سببی گفته می‌شود، زیرا مانند سببی است برای حکم شرعی جواز شرب. حال اگر به خود حکم جواز شرب توجه کنیم، قبلاً متیقن الحدوث بوده و الان مشکوک‌الیقاً است، لذا حالت سابقه آن یعنی جواز شرب را استحباب می‌کنیم. به استحباب جاری در جواز شرب اصل مسببی گفته می‌شود، زیرا جواز شرب مانند مسبب است برای طهارت آب.

۱۴- «ورود» را با مثالی توضیح داده و فرق اصلی آن را با «تعارض» و «تزاحم» بنویسید. ص ۳۰۳ - ۲ نمره

جواب: در ورود تنافی بین دو مجعول است به این نحو که فعلیت دو حکم با هم تنافی دارد و در حقیقت یک حکم، موضوع حکم دیگر را نفی یا اثبات می‌کند. زیرا فعلیت حکم معلق به تحقق موضوع است، مثال: دو مجعول در دو حکم «إذا وجد الماء فلیتوضأ للصلاة» و «إذا لم یجد الماء فلیتیمم للصلاة» با هم تنافی دارند. زیرا هنگامی که آب نداشته باشد موضوع حکم اول منتفی و در نتیجه حکم فعلی نیست. یعنی دو حکم نمی‌توانند با هم فعلی باشند اگر چه دو جعل با هم تنافی ندارند. (۱/۵ - نمره) فرق: در تعارض تنافی بین دو جعل است و در تزاحم تنافی بین دو امتثال است ولی در ورود تنافی بین دو مجعول است. (۱/۵ - نمره)

۱۵- یک وجه برای تقدیم استحباب در تعارض بین «برائت و استحباب» را نوشته، توضیح دهید. ص ۳۱۱ - ۱ نمره

جواب: ۱. دلیل استحباب حاکم بر دلیل برائت است. چون دلیل برائت در موضوع عدم علم اخذ شده ولی دلیل استحباب لسان آن ابقای یقین است یعنی با وجود استحباب گویا شک نیست لذا موضوع برائت ملغی می‌شود. ۲. دلیل استحباب عرفاً اظهر از دلیل برائت است در عمومیت؛ شمول (نسبت به محل اجتماع هر دو که حالت شک بدوی مسبق به یقین باشد) چون در بعضی روایات استحباب فرموده؛ لایتقاضی یقین بالشک ابداً، و این تأیید آن را اقوی دلالت از دلیل برائت قرار می‌دهد. [یک وجه کافی است.]

مرکز تربیت مدرسین حوزه علمیه خواهران
سازمان تربیت مدرسین
اصول

امتحانات تکمیلی سطح ۳

نیمسال اول ۹۱-۹۰
رشته فقه و اصول

مهر مدرسه

نام و نام خانوادگی: ۱۰ صبح	تاریخ: ۱۴	ساعت: ۷۰ دقیقه
شماره نام صحیح اول	نمره عدد	نمره درص
شماره نام صحیح دوم	نمره عدد	نمره درص

کلاس: ۱۰۲
تاریخ: ۹۰/۱۰/۲۷
موضوع: اصول ۴
کتاب: دروس فی علم الاصول (حلقه نائنه)
صفحه: حلقه نائنه، جزء دوم، از ابتدای استصحاب تا ابتدای حکم التعارض علی شوه دلیل الحجیه (درس ۲۱ تا ابتدای درس ۷۱) (ص ۲۰۹-۲۵۲)

نام و نام خانوادگی: نام پدر: مدرسه علمیه: شهرستان: نام استاد:

۱- با توجه به مثال «اذا اخبرت الاماره بتنجس الثوب و شك فی طرو المطهر» به نظر شهید صدر (ره) کدامیک از استصحاب‌های زیر قابل جریان است؟ ص ۲۴۲

۰/۵

- الف. استصحاب عدم ثبوت النجاسة بالامارة
- ب. استصحاب بقاء نجاسة الثوب
- ج. استصحاب عدم غسل الثوب بالماء
- د. استصحاب عدم ملاقات الثوب بالنجس

۰/۵

۲- دلیل عدم جریان استصحاب بقاء نجاست در چوب نجسی که خاکستر شده چیست؟ ص ۲۵۳

۰/۵

- الف. عدم وحدت قضیه متیقنه و مشکوکه
- ب. فقدان اثر شرعی در مستصحب
- ج. نقض شدن یقین به یقین
- د. خروج مستصحب از محل ابتلاء

۳- دلیل آیه الله خوئی (ره) بر عدم جریان استصحاب در شبهات حکمیه چیست؟ ص ۲۷۱

۰/۵

- الف. انتفاء یقین سابق
- ب. تعارض استصحاب عدم جعل و استصحاب مجعول
- ج. عدم اطلاق ادله استصحاب
- د. تعارض صدر و ذیل اخبار استصحاب نسبت به شبهات حکمیه

۰/۵

۴- «إن الأدلة العملية المسماة بالاصول العملية، لا يقع التعارض المصطلح فيها» دلیل این مطلب چیست؟ ص ۳۱۷

۰/۵

- الف. لعدم حجیة مثبتاتها
- ب. لانتفاء المدلول المكشوف فيها
- ج. لتصور ادلة حجيتها
- د. لعدم التنافي بين مدلولها

۵- کدام گزینه قرینه قرینه شخصیه (در مقابل نوعیه) می‌باشد؟ ص ۳۲۶

۰/۵

- الف. قرینیت خاص بر عام
- ب. قرینیت مطلق بر مقید
- ج. قرینیت نص بر ظاهر
- د. قرینیت حاکم بر محکوم

۶- دلیل شهید صدر (ره) بر مقدم شدن استصحاب بر برائت در هنگام تعارض بین این دو اصل چیست؟ ص ۳۵۳

- الف. عموم در ادله استصحاب اقوی و اظهر است.
- ب. اطلاق در ادله استصحاب اقوی و اظهر است.
- ج. حکومت ادله استصحاب بر ادله برائت
- د. ورود ادله استصحاب بر ادله برائت

۷- به چه بیانی فقره «قلت: فإن ظننت أنه قد اصابه و لم اتيقن ذلك فنظرت فلم أر شيئاً ثم صليت فيه فرأيت فيه؟ قال (ع): تغسله و لا تعيد الصلاة، قلت و لم ذلك؟ قال: لأنك كنت على يقين من طهارتك...» بهر در استصحاب دارد نه قاعده یقین؟ ص ۲۱۸

۲

جواب:
دلیل فقره مشخص شده بر قاعده یقین متوقف بر این است که جمله «فنظرت فلم أر شيئاً» دلالت بر حصول یقین بعدم نجاسة حين صلاة داشته باشد در حالیکه صرف عدم الوجدان عرفاً دال بر یقین نیست از طرف دیگر جمله فرأيت فيه نیز باید ظهور داشته باشد در اینکه این نجاسة دیده شده شایسته همان نجاست مخصوص عنها سابق باشد در حالیکه این ظهور هم خیلی مسجل نیست و البته عمده همان انتفاء ظهور اول می‌باشد.

برسطن
امتحانات متمرکز سطح ۳

لیسال اول ۹۰-۸۹
گرایش فقه و اصول (زودی مهر ۸۷)

مهر مدرسه

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران
مدارست آموزش

ماده: ۱۱۶	ماده: ۱۱۶
ماده: ۸۹/۱۱/۳	ماده: ۸۹/۱۱/۳
ماده: ۴	ماده: ۴
ماده: دروس فی علم الاصول	ماده: دروس فی علم الاصول
ماده: جزء دوم از مله بقیه از اول استصحاب تا آخر کتاب (ص ۳۶۹-۲۰۹)	ماده: جزء دوم از مله بقیه از اول استصحاب تا آخر کتاب (ص ۳۶۹-۲۰۹)

ماده: ۱۵	ماده: ۱۵
ماده: ۱۵	ماده: ۱۵
ماده: ۱۵	ماده: ۱۵
ماده: ۱۵	ماده: ۱۵

نام و نام خانوادگی: نام مدرسه: مدرس فقه: شهرستان: نام استاد:

۱/۵

۱- در چه صورتی اصل مثبت معتبر نمی باشد؟

- الف. ان لم نقل باماریة الاستصحاب.
- ب. ان قلنا باماریة الاستصحاب.
- ج. ان لم نقل بدخول الاستصحاب فی الاصول.
- د. مطلقاً سواء قلنا باماریة الاستصحاب ام لا.

۱/۵

۲- گزینه نادرست در رابطه با اقوال در عموم جریان استصحاب را مشخص کنید.

- الف) التفصیل بین التشیهات الحکمیه و الموضوعیه لتعارض بین استصحاب عدم الجعل و استصحاب المجموع
- ب) التفصیل بین الشک فی الرفع و الشک فی المقتضی لوجود القرینه علی التقیید بالرفع
- ج) التفصیل بین التشیهات الحکمیه و الموضوعیه لعدم الاطلاق فی دلیل الاستصحاب
- د) التفصیل بین الشک فی الرفع و الشک فی المقتضی لعدم اطلاق لفظی

۱

۳- ضابط حقیقی در تمیز بین حکم ظاهری در باب امارات و حکم ظاهری در باب اصول چیست؟

۷/۵

۴- استصحاب حکم معلق را در ضمن مثال توضیح دهید.

۱/۵

۵- یا توجه به عبارت «الشک فی البقاء هو الرکن الثانی من ارکان الاستصحاب، و یتفرع علی رکنیته ان الاستصحاب لا یجری فی الفرد المرذد» پاسخ دهید:

۱/۵

الف) استصحاب فرد مردد را در ضمن مثالی توضیح دهید.

۲

ب) چگونگی تفرع فرع مذکور را بر رکنیت شک در بقاء بنویسید.

۶- با توجه به عبارت «اذا كان الشك في بقاء الكلّي ناش من الشك في حدوث الفرد بأن يكون الشك في حدوث الفرد المسبب للشك في بقاء الكلّي مقروناً بالعلم الاجمالي» پاسخ دهید كه متن فوق در مورد کداميك از اقسام استصحاب كلی است؟ برای آن مثال بزنید.

۲

۷- با توجه به عبارت «لا يقع التعارض المصطلح الآبين الادلة المحرزة» برای مدعای فوق دلیل اقامه کنید.

۱/۵

۸- با توجه به عبارت «من اهم اقسام التعارض غير المستقر أن يكون احد الدليلين حاكماً على الدليل الآخر» پاسخ دهید: الف) مقصود از تعارض غير مستقر چیست؟ (با ذکر مثال)

۳

ب) ملاك تقدم در حكومت چیست؟

۹- برای عبارت «أما يصح الجمع العرفي إذا لم يوجد علم اجمالي بعدم صدور احد الكلامين من الشارع» دلیل اقامه کنید.

۱

۱۰- در صورت تعارض استصحاب با يك اصل ديگر (مثل براءة یا اصالة الطهارة) کداميك مقدم می شوند؟ (با ذکر دلیل)

۱/۵